

suræ dentium, candore quodam inficiuntur: singultus, tussim ac linguæ ariditatem excitat: iis extrema frigeſcunt, mens labat, membra torpeſcunt. Quibus dare convenit aquam muſſam, aut ficum aut malvæ decoctû, aut lac calidum, aut ſeſamam ex vino tritam, vel lixivium ex ſarmentis factum, amaracinum oleum, aut irinum, perſicorum oſſa cum hordei decocto: columbina ova cum thure, aut hordei decocto, aut prunis: aut gummi, quod ulmus ploravit: aut humorem, quem ulmea folia reddiderunt, cum aqua tepida: ſed tum quoque novant. Convenit etiam thapſiæ ſuccus, aut ſcammoniæ, cum aqua muſſa potus.

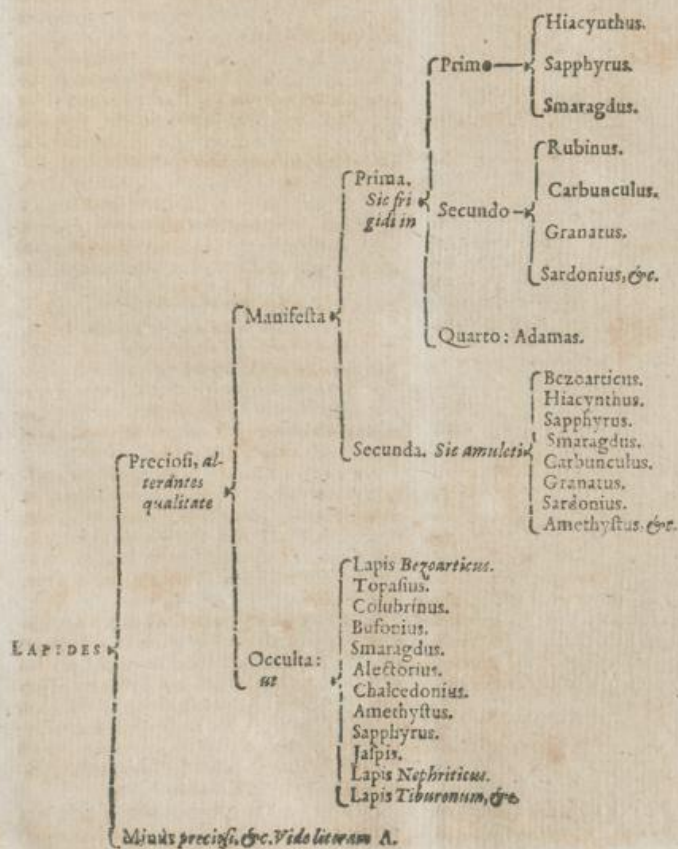
LAPIDESCENS GYPSUM ſtrangulationem creat. Quare eadem proferenda ſunt, quæ manſis fungis, auxilia: & adhæc malvæ decoctû,

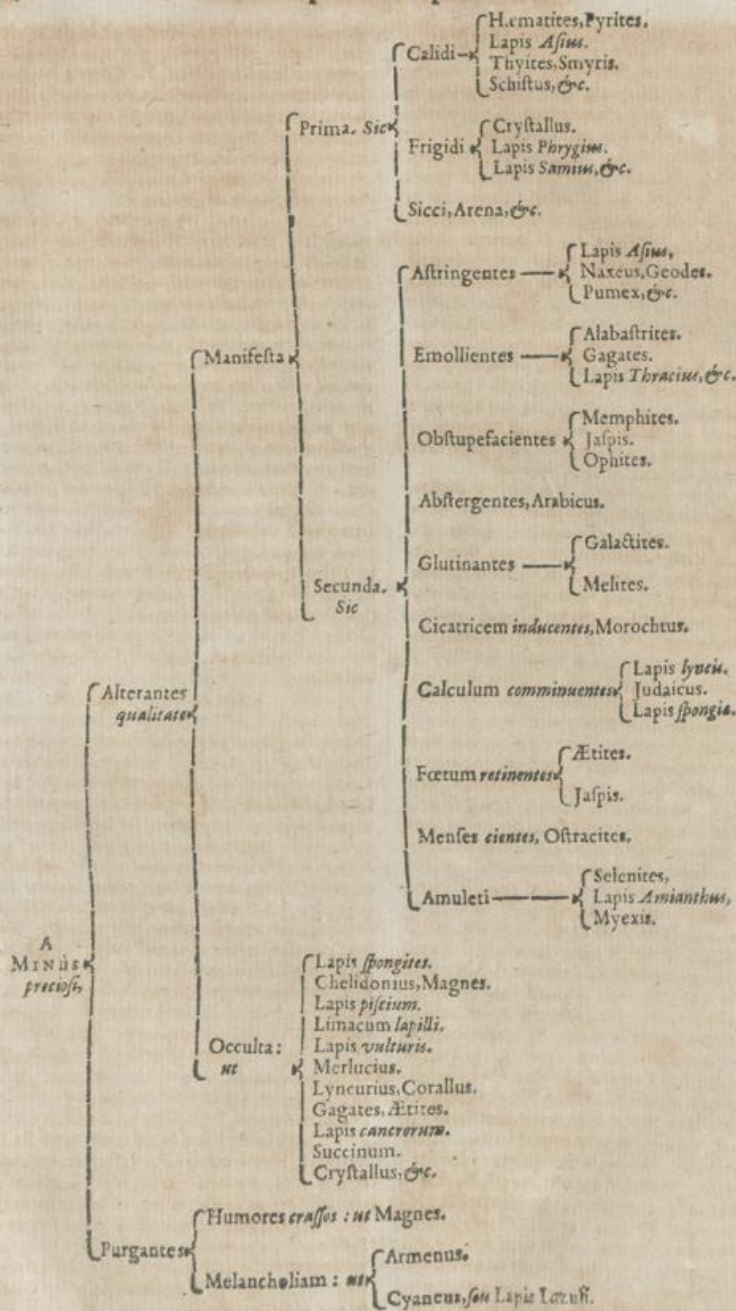
quod etiam olei vicem penſat: utpote cum pingue ſit, emovendo lubricas vias & faciles reddit, deradique corpora non ſinit. quod ubi duratur in lapidem, gypſum efficit. Quinetiam prodeſt oleum ex aqua muſſa, aut ſicorum decocto & lixivio è ficulneo cinere, aut ſarmentis facta, cum vino copioſiore pota: & origanum, aut thymum cum lixivio, aut aceto, aut paſſo: hi que decocto malvæ proluendi. *Diſcorides.*

De metallis alterantibus qualitate occulta.

ALUMINE ligna & tabulata ignita illita non ardeſcunt, ut nec poſtes, fores aut lacunaria ære viridi imbuta, modo cruſta durior iis obducatur, & alumen plumbiq; albi cineres pigmentis copioſe miſceantur. *Miq; alius.*

DE LAPIDIBUS, Sectio VI.

De lapidibus preciosis, frigidis in gradu primo.

HYACINTHORUM duæ sunt species: turora, quæ nobilior est: & carbunculo similis, quæ ab igne illico mutatur: vixque qui lentem magnitudine excedat, invenitur. Sed gemmarum sæpe Granatum Æthiopicum pro eo ostendunt. Nascuntur verò ex quibusdam Lusitanie locis, ut in Belas non procul Olysiopone & multis Hispanie locis. Pro constanti creditur, hominem tutum reddere à fulminibus, pesteque: & si peste quis laboret, nitorem amittere, coloremque dilutiorem ac languidiorem induere. * Cor etiam confirmat ebibitus & gestatus: somnum conciliat, & honores ætatem, tum divitias atque prudentiam: quæ omnia etiam facit, qui colorem habet florum garyophylli Turcici, id est, luteum, quasi lutei ovi, sed splendidum & perspicuum. Venuustus est, ac non facile vitiat: est enim corneo aliquantulum durior, non est tamen adeo efficax, ut ille, *Cardanus*.

SAPPHYRUS (Germ. Sapphyr. Ital. Zaffiro. Gall. Sapphyr. Hisp. El Zafir piedra preciosa. Arab. Nilaa.) gemmarum omnium pulcherrima est, cæci colorem refert miro splendore, & perspicuitate summa: non tamen margaritas, carbunculos, adamantes, neque smaragdos precio vincit. omnium durissima præter adamantem. Eius duo sunt genera. Unum enim obscurius est, alterum verò splendidum, quod genus vulgo Sapphyrum aequum vocant. Vilior hic est, & interdum coloris cujusdam admixtione Adamantem ita æmuletur, ut nonnullos plerumque seseleerit. Invenitur utrumque genus in Calecut, Canauor, & variis regni Bismagua locis. Præstantiores ex Zeilan adferuntur: omnium verò laudatissimi ex Pegu. Omnibus in morbis cutis gestando utilis est, ut ego expertus sum: anthraces enim nasci vetat pestifero tempore, & scabiem semper minuit, castum & pudicum etiam ob id reddit, & sudores eadem ratione comprimit. Et ex leucundis quasi viribus corpus confirmat, & colorem bonum facit, terrores vanos tollit: atræ bili adversatur, cohibet, & juxta etiam pellit. Mores in melius mutat, tãquam ex tertiis viribus: unde pios facit, & tranquillos oculos, si tangat sæpius, à variolis præservat: & anthraces eodem modo impositus mitigat & sedat. * Creditur necromantie auxiliari: sed prius constituere oportet, quomodo sit, an naturalis seeliceet, idque difficile videtur: nam animã ab errore liberat. hæc autem constat violata mentis & sensuum acie vel à divino namine: non par autem est, lapidi tantum tribuere. Malim tamẽ in dubiis experimento cedere. Ob duritiẽ qui acerbus est, si per tres horas in auro excoquatur, in speciem trãsit adamantis, candidissimusque evadit, ac splendidus. Unde patet exhalatione terrea tingi, antea enim non adeo perspicuus est: propterea etiam tincturam recipit nigra, cum reliquæ omnes gemmæ, quæ adamantem referunt, tincturam non tan-

gant, ne obscurẽtur, sed solum ab ea circumdantur. Cæterum Sapphyrus percussus à scorpione, potu prodesse existimatur. Contra intestinas exulcerationes bibitur. Excrecentia in oculis, uvæque & pustulas inhibet, & ruptas membranas cogit. Additur hoc tempore in medicamentis ad cor facientia, & in antidota, quæ adversus venena & pestiferos effectus parantur. *Cardanus, Dioscorides, Galenus, & Garcinus*.

SMARAGDUS (Ger. Ein Smaragd. Ital. Smaraldo. Gall. Esmarade. Hisp. Esmeralda. Persis & Indis. Pachis. Arabibus verò Zamarut.) gemmarum omnium preciosissima, & ferme tenerrima. ejusque locus natalis vix agnoscitur, nullis remanentibus fragmentis. sed propter raritatem, etiã ea auferentibus negotiatoribus. Vulgare autem est in Balagat & Bismager, ut ficticias Smaragdos ex vitæarum lagenarum crassioribus fragmentis consent. Sed & Smaragdi, quæ ex Peru novi orbis provincia advehuntur, adulterationis suspitione non carẽ. Verum Seythicos præferri omnibus creditum est, inde Britannicos: tum alii sublequantur primi generis. Secundi autem sunt ex Peru, duriores, alactiores, sed non adeo pressi coloris, atque herbacei, sed solum virides, ideoque magis perspicui. Tertium genus vile & abjectum, occidentalis etiam Indis, primis durius: sed vix perspicui, & hebetes. luce propria gaudent: ideo noctu pulcherrimos. An omnibus similes vires, & an smaragdorum è genere sint, satis mihi dubium est. Prælium aliquando habui smaragdo proximiorum, smaragdi Peru & S. Martæ. Qui ex Peru sunt, vix unus est sine macula aut vitio. Plerique etiam dilutum nimis habent colorem: alii pusillum nigricant, quod omnem decorem auferit. Nullæ gemmæ tutius feruntur smaragdo, sapphyro & hyacinto. Sed smaragdu facillime frangitur, cum tamen precium sit ingens. Quoniam verò nulla gemma colorem aliquem suscipit in regressu, ut in fructibus, & aliis vilioribus rebus accidit, necesse est ut frigida sit, & exultationis omnis expertus: ideoque venerem cohibet. Ferunt etiam in virginũ defloratione egregias smaragdos frangi. Hæc sunt, quæ puræ sunt, & pressi coloris herbacei, cum tanto fulgore, ut aërem ipsum circumstantem, ac proximas res colore inficiant. quod experimentum licet evidens rarum sit, frequens tamen est sub obscurè, propter coloris ipsius robur innatum. * Porro smaragdu comitiales & vertigines sanat, & memoriam confirmat. Sed affectus animi, & ad divinandum utilis est, sub lingua contenta. Visui perquam utilis, & cordis affectibus, faciendam & amorem erga studia adauget. Elephantiasis oculis gestatus: sed magis ebibitus. & omnibus venenis adversatur: tum etiam dyfentericis plurimum prodest. Inanes terrores discutit, quos Dæmonum vocat vulgus illusiones. bonos mores ob id præstat: nam improbitas nil aliud est, quàm incititia, atque stultitia, itaque. Auget opes deferentis. *Cardanus, Albertus Magnus, Garcinus*.

De Lapidibus preciosis seu gemmis frigidis
in gradu secundo.

RUBINUS seu CARBUNCULUS (Germ. Ein Rubin. Ital. un Rubino. carbunculo. Gal. Efcar boucle. Hispan. el Caruoncul piedra. Gr. ερε σφραγ.) gemma est, quae ignibus diu resistit: cujus tres sunt species propriae, omisso Granato, Balasioque tanquam sui generis. Gemma est rubri coloris, ac micantis, ut ignis: violaceus color in eo etiam gratiam addat, vitium tamen est, & precium minuit. Ejus tria sunt genera: Orientalis, rubi seu rubini, id est, spinella, ut dicitur, & Germanicus, durus, sed nigricans, ideo parvi admodum precii, etsi gemma vera sit, sed neque ad latitudinem pili perveniunt hi unquam. cum vero tenues sint, Gemmati etiam tenuiores reddunt, ut melius lumen excipiant, nec obscurantur adeo. Spinella clarior est, & jucundior aspectu, sed tenera: precium ob id vilius, durities tamen in eis diversa est, tenerimae quaedam enim sunt, aliae prope duritiam veri carbunculi, quae paulo inferior est Sapphyri duritiae. Omnis autem gemma durior teneriore in secat, adeo ut etiam crystallus durior vitrum fecerit, si praecutus sit. Adulterantur carbunculi sandaracha, id est, autipygineoto rubro excolto, atque ita venenum datur pro alexipharmaco. Dignoscuntur adulterantur, inter spoliato colore: ut si albus carbunculus intercolito muto aut cinnabari, crystallo superponatur ex angulis: quoniam colorem recipere non possunt transverse inspicendo. Orientalis carbunculi praeterea duae sunt species, nam qui arde omnino est, ut superflua non est aqua splendeat ut ignis, propter carbunculus dici meretur, Graecaeque Pyropus. alii autem instar forminae sunt. Viri carbunculi sunt, libidines coeere, pestilentiae resistereque; maxime e potione calidae corpus servare, malas austerit cogitationes: nam haec omnia hoc ipso constant, quod vitalem spiritum confirmet. Ex secundis viribus est, ut promptum & alacrem faciat hominem, atque ideo bene fortunatum. *Cardanus.*

GRANATUS, Ger. Ein Granat. Ital. Granato. dictus est, quod fulgeat, similisque sit grano mali punici. Duae species mihi nota: Hispanus & Orientalis. Hispanus dilutioris est coloris: at tamen si magnus sit & egregius, flammam coruscantem simulatur. Sive de bibo collo suspensus, & exhibitus, etiam tristitia multum resistit, si quid aliud. Sed somnum valde minuit, ut nil sit ex quaque parte beatum. Est enim terrea, igneaque substantia. Cor confirmat, & tantumdem cerebro nocet. Facit hominem iracundum, & sanguinem exagitat. Quae vero in Aethiopia invenitur, Sorianaque vocant Gemmati, longe pulchrior est: quoniam densiorem habet substantiam, ad hyacinthique colorem accedit, adeo ut ab illa vix distinguatur. verum non coruscant ut prima, ideo neque ad iram, neque ad vigilias ita hominem pronum efficit, ut prima species. Sed nec exhilarare tantum potest. Existimat Occidentia-

les ignibus diu resistere, nec deturbari. *Cardanus.* SARDIA nomen cum Sardonyche communicavit. Ipsa gemma vulgaris, & primum Sardibus reperita. Sed laudatissima circa Babyloniam, cum lapidicinae quaedam aperirentur, harenis in saxi corde. Hoc quoque modo in metallum apud Perias defecisse traditur. Sed inveniuntur compluribus aliis locis, sicut in Ephyra & Assio. In India triam generum, tubrum, & quod demum vocat pinguedine: tertiam, quod argenteis bracteis sublinuntur. Indicae perlucent, crassiores sunt Arabicae. Inveniuntur & circa Leucada Epiri, & circa Aegyptum, quae bractea aurea sublinuntur. Et in his autem mares excitantur fulget. Pecunia pinguioribus sunt, & crassius nitet. Nec sunt illa gemma apud antiquos usum frequentior. Gestata animinum exhilarat, somnia mala prohibet, ingenium acuit, sanguinem & bilem compescit. Unde ex his fit, ut victores reddat in litibus, & divitias augeat. *Plin. Cardanus.*

De gemmis frigidis in quarto.

ADAMAS, Germ. Adamant. Ital. & Hisp. Diamante. Gall. Diamant. Arab. Adant. Ab indigenis, ubi nascitur, Iran: in Malaya, ubi etiam invenitur, Iran. Ceterum tribus aut quatuor locis invenitur Adamantes, videlicet in Bisnager provincia, duabus vel tribus rupibus. Magnum questum adferunt haec fodinae illius provinciae Regi, magnaque sunt ejus jura. Nam quemadmodum in Hispanis Rex in Thynnorum captura sua habet jura, ita ut si unicus Thynnus capiatur, Regi cedat oportet. Sic in his fodinis magni sunt Regis reditus. Nam quotquot Adamantes inveniuntur, duas drachmas excedentes Regi cedunt, praeterea diligentissime observatur operam. Quoniam si quis unicum Adamantem sustulisse deprehendatur, illico ipse cum omnibus facultatibus Regis silico addicitur. Alia est rupes in Decan, non procul ab ditione Imadixa, quem nos Madre Maluco nuncupamus. Alia quaedam rupes est in dominio ejusdem Reguli indigenae, in qua praestantissimi Adamantes inveniuntur, sed minores. Isti à vulgo de Rupe veteri cognomen sortiuntur: & venum exportantur in urbem quandam regionis Decan, Litor nuncupatam, ubi celebris est mercatus. Istic emtos Guzarateses huc nobis adferunt emendos. Sed etiam in Bisnager deferunt, magnitudine precii eos invitante. Nam magno apud eos habentur in precio Adamantes de Rupe veteri cognominati, praesertim quos natura ipsa elaboravit. Naves ab incolis appellantur. Nam quemadmodum, inquit, virgo praefenda est iam corruptae mulieris, sic etiam Adamas à natura elaboratus, preferendus est ei, quem hominum industria expolivit. Contra sententiis Lusitanis, qui industria hominum expolitos longe pluris aestimare solent. Alia est rupes ad fretum Taniam in Malacca tractu, quae etiam de Rupe veteri cognominatos profert. Exigui quidem sunt, sed laudati: nnum tamen habent vitium, quod ponderosi fiat, quo

nomine gratiores sunt venditoribus, quam em-
toribus. Refert Plinius, & in Arabia nasci. Ve-
ram id nec videre, nec audire mihi licuit: quem-
admodum nec in Cypro, nec in Macedonia. Scri-
bit Franciscus de Tamara, in Peria Adamantes
reperiri. Sed hinc auctori exiguam fidem adhi-
beo. Non desunt, qui in Hispaniis inventi pu-
tent, quorum opinioni subscribere non possum:
quoniam nullis probatae auctoritatis scriptorib.
fulciatur. Inventiuntur hic avellanæ nucleo in-
terdum majores. Accepi à viro fide digno, qui as-
firmaret, se Adamantem vidisse in Binager ma-
gnitudine exigui ovi gallinacæ. Sed miraculi
instar id mihi videtur, hujusmodi gemmas, quæ
altissime in terræ visceribus, multisq; annis per-
fici debebant, in summo fere solo generari, &
duorum aut trium annorum spacio perfici. Nam si
in ipsa fodina hoc anno ad cubiti altitudinem
fodias, Adamantes reperies. Post biennium rur-
sus illic excavato, ibidem inveniēs Adamantes.
Sed certum est grandes non nisi sub infima rupe
nasci. Est verò Adamantis nitor vivax, candidus,
nitidissimus & perspicuus, maximam etiam habet
duritiem & luminis copiam. Unde efficacissimus
est, quacunq; virtute præditus sit. Confricatus
paleas trahit, valenterq; pro magnitudine con-
tercet nocturnos timores: quare necesse est, ut me-
lancholiam & atram bilem sistat, animamq; con-
firmet. Est ex eo vitiosus ruber, & rarus: citrei
verò coloris frequens ac durus, qui animum non
adeo reddit purum. Verisimile autem ex hoc a-
gere, mutando vitalem spiritum, nam terrores
in corde sunt: indicio est cordis palpitatio in ti-
more. Frangitur malleis etiam parvis faciliter, sed
non tingitur nisi sua scobe, quæ etiam expoliri solet.
Ejus autem fragmenta ob duritiem gemmas om-
nes incidunt, unde qui gemmas cælant, illis uti-
tuntur, postquam ære ac siniride crassiore Mi-
nerva figuram effinxerint. * Infelicem creditur
efficere gestantem. Sic enim ad animum se ha-
ber, ut Sol ad oculum: ille enim potius obfuscet,
quam illustret visum. Facit etiam intrepidum.
At nihil est, quod nos magis securos reddat pru-
dentia & timore, ideo timidus melior. Sed neque
his convenit, cum ea parte, quæ non oportet,
quandoq; audaces faciat, quæ opus est, timorem
non adimat, hoc enim discrimen est affectuum
naturalium & ex philosophia acquiritorum, &
vi externa: veluti lapidum gestatione. Ignibus
per aliquot dies resistit. *Cardanus & Garcias.*

De gemmis amuletis.

AMETHYSTUS (Ger. ein Amethyst.) ejusdem
fere molliciei est cum crystallo, simulque sepe
una invenitur: albusque à crystallo vix discerni
potest. colore violæ purpureæ, visuique gratus.
Indicus præfertur. * Efficie se datum, vigilantem.
Ebrietatem reprimere, alligatum super umbili-
cum, testantur: ad pugnas quoq; & venationes
utilem esse, acuit ingenium, & somnum minuit:
vapores enim à capite arceat. lotio ejus foetidus
efficit: & venenis resistere creditur. *Cardanus.*

*De lapidibus preciosis alterantibus
qualitate occulta.*

TRADUNT seduli rerum naturalium indaga-
tores, coacervari vermes in involucris inteciti-
norū cervi, & serpentium eia necari, quos spiritu
narium ex cavernis elicit. Ne verò illorum virus
ei obsit, ad fontes aquarum properat, in quibus
dum ad labra usq; mergitur, ex oculis lentæ stul-
lant lachrymæ, quæ viscedine sua in majoribus
canthis ad nucis juglandis magnitudinem con-
crescant, & quodam modo lapidescunt. Ubi ve-
rò sese veneno exoneratum sentit, aqua egres-
sus, attritu oculorum ad arbores, topium illum,
visus obstaculum (lapidem, si placet, appella) ex-
cutit: quem efficacissimum esse adversus vena-
na, testes sunt magnæ auctoritatis & antiquita-
tis Medici quamplurimi. Talem gloriantur se
vidisse Julius Scaliger, & Amacus Lutitanus: tra-
duntq; peste correptis efficaciter dari cum vini
momero. Nam tantus illius vi & præsidio citetur
sudor, ut pene totū corpus eliquari credas: quo
uno pestilens virus foras truditur. Lapidem hunc
Arabes BEZOARTICUM vocant. *Mizaldus.*

A lapide BEZAR nomen invenerunt me-
dicamenta venenis resistentia, quæ per excellen-
tiam Bezardica dicuntur. Est enim hic lapis exi-
miæ adversus venena facultatis: nasciturq; hoc
modo. Est in Corasone, & Persia hirci quoddam
genus, quod Pazam lingua Persica vocat, rufi
aut alterius coloris, (ego rufum, & prægrandem
Goæ vidi) mediocri altitudine, in cuius ventricu-
lo fit hic lapis bezar, circum tenuissimam quan-
dam paleam semper auferens, & veluti multis
e tunicis contextus: columellæ, aut glandis ple-
runque, interdum alia & alia forma, levis ma-
gna ex parte, colore veluti ex viridi nigricante.
Inveniuntur exigui, & magui. Magni, qui rario-
res sunt, ab earum regionum illustribus viris ex-
petuntur. Quò enim majores sunt, eò valentio-
ris esse facultatis sibi persuadent. Memini unum
habuisse, qui fere quinque drachmas penderet. Is
in Lusitania delatus, vix sexaginta quatuor Lu-
sitanicis aureis vixit, cum tamen aliquanto plu-
ris hic emtus fuisset. Hunc verò lapidem ea ra-
tione generari, quam modò retulimus, tum his
oculis observavi, (lapidem enim contritum hu-
jusmodi tenuem paleam in medullio continere
inveni,) tum à viro fide digno accepi, omnes
in Persia natos simili modo circum paleam ef-
formatos inveniri. Ceterum non solum genera-
tur hic lapis in Persia, sed etiam nonnullis Mala-
cæ locis, & in insula, quæ à Vaccis nomen sum-
psit, haud procul à promontorio Comorin. Nā
cum in exercitus annonā mactaretur istis mul-
ti prægrandes hirci, in eorum ventriculis magna
ex parte hi lapides reperiuntur. Hinc factum est,
ut quotquot ab eo tempore in hanc insulam ap-
pellunt, hircos obruncent, lapidesq; ex iis tol-
lant. Verum nulli Persicis bonitate comparari
possunt. Dextri autem adeo sunt Mauriani, ut
facile, quæ in regione nati sunt singuli lapides,
discer-

discernere & dijudicare possint. Ut verò adulteros à legitimis dignoscant, manibus comprimunt, deinde spiritum inflant. Nam si aer aliquis permeat, adulterini indicium est. Vocatur autè hic lapis Pazar, à Pazan, id est, hircu, cum Arabibus, tum Persis & Corasone incolis: nos corrupto nomine Bezar, atque Indi magis corruptè Bazar appellant, quasi dicas lapidem fore sem. Nam Bazar eorum lingua forum sonat. Utuntur eo Indi, nos sequuntur, adversus deleteriarum facultatis medicamenta. Ormuzt verò & Corasone incolæ non modò adversus virulentorum animalium morsus utuntur, sed etiam adversus omnes melancholicos morbos. Opulentiores bis se purgant singulis annis, Martio videlicet & Septembri. A purgatione, quinque, subsequentibus diebus còtinuis hauriunt in singulas doses, decem hujus lapidis grana, macerata in stillantio rosarum liquore. Hoc remedio inventam & membrorum robur sibi conservari dicunt. Solent interdum nonnulli ad triginta usque grana sumere, nimis sanè magna quantitate. Nam tamen nullas noxias facultates in se còtineat hic lapis, tutior tamen est ejus exigua quantitas. Atque etià parva quantitate exhibere solent in Ormuzt: nec sine periculo liberalius sumi dicunt. Eo utor in inveteratis morbis melancholicis, veluti in mala scabie, lepra, pruriginibus, impetiginibusque. Hac etià ratione quartanis convenire posse arbitror. Viros sanè planè deploratos, atque à Medicis derelictos, hujus lapidis usu pristina sanitati restitutos fuisse intelligo. Porro pulvis ejus vulneri impositus, à mortiferis animalibus ictos liberat. Isdem viribus pollet, apertis carbunculis in peste impositus: etenim venenum exigit. Tabellæ ex eo & aqua rosacea parantur ad omne genus veneni. *Garcinus in Florio.*

TOPASius, (Ger. ein Topas. Ital. Topazio. Gall. Topasse. Hisp. Topazio.) gèma est viridis coloris, qui cote medica attritus succum reddit ad oculos morbos apprimè utilis, si eo illinantur. Ille idem hydropi adversatur, ac tabescentibus medetur. Expertum est nostro tempore, verum Topasium in aquam ferventem demissum, illius aestum & fervorem adeò consopivisse, ut statim injecta manu hinc abstrahi potuerit absque ulla læsione. *Epiphanius & Albertus.*

COLUBERA fluviatilis funiculo à cauda presigatus, & suspensus, subiecto vase aqua pleno, in quo dehiscat, aliquot post horas, vel diebus, ore lapidem (Ger. & Stangenstein vocatum) eructat, qui exceptus vase, quod subjacet, totam aquam ebibit. Alligatur lapis hic hydropicorum ventri, atque in totum exhausta aqua liberat. *Holler.*

BUFONIUS lapis, (Ger. Krottenstein. Gallis verò Crapaudine dictus) suo contactu & blando attritu inflationes à venenatis bestis illatas discutit, ac virus omne elicit. Unde si forex, aranea, vespa, scarabei, gères, aut animal aliud venenatum parti alicui damnum intulerit, admoto lapide eo dolor mitescit, ac tumor omnis subsistit. *Leemnius.*

A SMARAGDUS collo adalligatus epilepsiam impedit: & quandoque penitus curat. Hinc sic, ut nobiles collo natorum suorum huic lapidem libenter appendant, ne epilepsia tententur. Idem castum hominem reddat. *Aristoteles & Albertus.*

ALECTORIUS, (Ger. Rappanusstein) lapis magnitudine fabæ repertus in ventriculo decrepiti galli, sercure reddere gestantem gratiolum, còstantem & audacem: nec non ad Veneris tractanda sacra ad unguem factum. Idem sub lingua detentus, sitim sedat, ut multis experimentis compertum est. Idem robur virile in genitali thoro adauget, fortitudinemque, & in rebus aggreddendis confidentiam adfert. Viris præterea favorem conciliat, & gestantes gratiosos reddit apud mulieres. *Leemnius & Albertus.*

CHALCEDONIUS collo appensus, valere traditur contra illusiones & phantasmata ex melancholia oborta. *Albertus.*

AMETHYSTUS contra ebrietatem valet, & Chelonites in corpore testudinis inventus, ad divinationem, si sub lingua gestetur, præsertim crescente Luna: nam alio tempore inefficax censetur. *Albertus.*

SAPPHYRUS verus aqua frigida intinctus, & oculo circumductus, sordes ex illo lecti excludit. Adhæc anthraces fugat, & loco dimovet. Fallumque est omnino, quòd expulso & extincto uno anthrace, unà etiam virtutem omnem cum colore perdat Sapphyrus. Nam vidi unum (inquit Albertus) qui quatuor annorum interjecto spacio, duos anthraces expulerat. *Albertus.*

JASPIDIS (Gall. Hispan. & Ital. Jaspis) sanguinis fluxorem cohibet: ajunt etiam partum juvare, ac gestantem castum reddere, & cor exhilarare. Porro invenitur Jaspidis genus viride, ex quo vala Murrhina condantur (Porcellanas vocant) adeò virentia, ut ex Smaragdo constata videantur. Ex ejus forte genere erit id, quod Genus ostenditur, quodque ex Smaragdo esse contendunt, rarius id videndum proponentes, quò majorem auctoritatem lapidi conciliant. Hujusmodi vas Murrhinum aliquando mihi propositum fuit venale ducentis Pardons sive aureis Hispanicis: cujus, si ex Smaragdo constatum fuisset, millestimam partem ex precio vix navicisci potuisset. *Garcinus ab Horto & Albertus.*

LAPIS NEPHRITICUS, in Nephritide maxime laudatus, ex nova Hispania defertur. Prasfio similis est, qui ad viridem colorè lacteo permixtum tendit, præfertur viridior. Eum gestant varitis formis effigiatum, ut antiquitus solebant Indi, alios piscium forma, alios avium capitibus, alios psittaci rostris similes, nonnullos rotundos sphaerularum modo, atque omnes perforatos, quoniam Indi eos appensos gestare solebant adversus Nephritidis aut stomachi dolores, in quibus morbis valde còmendatur. Sed ejus præcipua laus est ad Nephriticos dolores, & ad calculum expellendum, & arenulas. Nobilis mihi notus unù habet, cui nullum aliù comparandum vidi: nam cum brachio gestans tanta

arenularum quantitate liberatur, ut, metuens ne ei noceat tanta ejectione, interdum eum deponat, nullumque amplius calculum eiecit. Sed cum dolor ejus premit, denuo eum gestat, & statim levatur, aut minuitur dolor, multarum arenularum, atque etiam calculorum expulsiōe. Ea etiā occulta facultate præditus est, ut ab ejusmodi dolore præservet gestatos, renum calorem mitigando. Ducissa Bejar ter brevi temporis intervallo Nephriticis doloribus afflicta, armillam ex eo lapide sibi confecit, quam perpetuo gestat: ex eo tempore (quod decennium superat) eo dolore nunquam vexata est. Alii multi senserunt idem levamen, eamque ob causam magno in precio sunt hujusmodi lapides, nec, ut inuito, tam facile adquiri possunt, quod soli earum provinciarum reguli & domini eos possideant: nec immerito, cum tam admirandæ sint illorum facultates. *Nicolaus Monardus.*

Lapis **TIBURONUM**. In mari Indico ferreis hamis capiuntur pisces Tiburones dicti, maximi, validissimi, pugnacissimi, & truci aspectu, qui cum lupis marinis assidue præliantur. In eorum capite terni aut quaterni lapides, interdum plures inveniuntur, valde albi, magni, ponderosique (ut interdum libras duas pendant) & qui facie abradi possunt. Hujus lapidis pulvis utilissimus fertur nephriticis, & adversus uris & difficultates, & renum, vesicæque calculos, ut in Indis, Hispanisque experientia comprobavit, eum gustatum, insipido esse gustu deprehendendi facultates nondum expertus sum. *Liam.*

De lapidibus minus preciosis: ac primò de calidis.

Lapis **CAYMANUM**. Ex nomine Dei, Carthagine, aliisque continentis oris, lapides interdum adferuntur calculis fluviatilibus similes, qui in ventriculis prægrandium Lacertorum (Caymanes appellant) inveniuntur: ferocissimi sunt, ingenti ore, ut integrum hominem deglutire possint, multiplices dentium ordine, adeo magni, ut triginta duorum pedum longitudine inveniuntur. Vivunt in magna ex parte in fluminum ripis, nonnunquam in mari, ad fluviiorum ostia: pariunt ova in terra, & suos catulos isthic excludunt, testudinum more: capiuntur hamis ferreis. Quia eorum cutis prædura, omnes ictus, etiam minorum tormentorum æneorum, respuit. Hos lapides colligunt Indi, & Hispani, atque ad se sibi servant, ad quartanam tollendam utile remedium. Siqui sem bini ex eis temporibus utrinque alligati, in quartanarum paroxysmo, illas tollere, aut earum calorem manifestò infringere traduntur. Bis eum lapidem temporibus cujusdam puellæ, quæ quartana laborabat, exhibui, & certè febris calorem nonnihil remisisse animadverti: an verò febrem omninò tollat, ignoro. *Nicol. Monardus.*

Lapis **SANGUINALIS** ex nova Hispania delatus, lapidis genus est, varii coloris, sed obscurioris, maculis seu punctis distinctus sanguineis.

Ex his lapidibus Indi quasdam cordium formas, magnas, & parvas conficiunt. Valet ad fluxum sanguinis narium, meningum, hæmorrhoidum, vulnerum, ac oris. Lapidem aqua frigida intinctum æger dextra comprimit, & (ubi id facit. Sic eo Indi & nostri utuntur. Perusalum habent Iodi, imò firmissime credunt, si hoc lapide pars sanguine manans contingatur, sanguinem sibi, idque verum esse experientia probatum est. Utilis etiam est suspensus, aut alligatus ei tem parti, unde sanguis effluit, modo carnem contingat. Vidimus nonnullos hæmorrhoidum fluxu afflictos, remedium lenisile, annulos ex hoc lapide confectos in digito continè gestandos: nec non & menstruum fluxum sibi. *Liam.*

HÆMATITES. Græcè in *Πυρίτις* optimus habetur friabilis, saturato colore, niger, durus, & suapte natura æquus, nulla forde admixta, nullosque zonarum discursus. Vim habet astringentem, & excoactorem aliquantum, extenuantemque. Oculorum cicatrices, & scabietem cum melle purgat: cum lacte autem muliebri, lippitudo fractis, & oculis cruore suffolis coevit. Bibitur contra difficultatem urinæ, & fluxiones mulierum, in vino: & ab us, qui sanguinem rejecerunt, cum succo punici mali. Uritur ut Phrygius, sine vino duntaxat. Modus ustionis est, ut modice levis fiat, & bullis quibusdam intumescat. Sunt, qui eum sic adulterinum faciunt. Denfam rotundamque, Schasti lapidis glebam, quales sunt, quæ radices ejus appellantur, in fictilem urceum, qui cinerem ferventem continet, obruunt, ubi paululò dimiserint, eximunt: attrituque in cote probant, si hæmatites colorem duxit, si ita sit, reponunt: sin minus, iterum in cinere condunt, & subinde conspiciunt, & periculum faciunt, nam si diutius in eo cinere relinquatur, color in mutat, moxque diffunditur. Vitiatus deprehenditur, primum lineis, quas pectinum modo per longitudoem divisas habet: hæmatites verò eas habet, ut fors tulit: tum colore, quem hic floridum reddit, hæmatites verò profundiores, & cinnabari similes. Invenitur etiam in Sinopica rubrica: itemque in magnete lapide permultum combusto, hæmatites fit, qui verò per se nascitur, in Aegypto inter metalla provenit. *Dioscorides.*

PYRITES lapidis genus est, à quo æs conflatur. Eligi debet æris similitudine, facile scintillas edens. Uritur sic. Melle irrigatus, molli pruna continè statur follibus, donec rufescat. Alii in multos carbones igni caedentes lapidem copioso melle perusalum deiciunt, & ubi ad fulvum colorem vergere cœperit, extrahunt, efflatoque cinere, rursus madefactum cremant, donec æquabiliter assiccatus, friabilis reddatur: siquidè sæpè facies summa solum uritur, ita crematus, siccat, & recenditur. Si eloto opus sit, lavari debet ut Cadmia. * Tam crudè, quam usi vis est excoactere, abstergere, offusam oculis caliginem expurgare, duritias concoquere, & concoctas discutere. Resina exceptus excrecentia in carne cohibet.

cohibet, sed calorem quandam & adstrictio-
nem parit. Ita ultimum, nonnulli Diphyges appel-
lant. *Dioscorides.*

Lapis ASIUS probatur, qui puniceis colore,
fungosus, levis & friabilis sit, venasque in pro-
fundo luteas habeat. Ejus flos est fallugo sum-
mo lapide insidens, tenui compage, colore cum
albo, tum pubici simili, ad luteum vergente.
Linguae autem admotus, eam leniter mordet.
* Vim habet uterq; adstrictoriam, & modicè e-
rodentem, admixtus liquidæ pici, aut terebin-
thinæ, tubercula discutit. Longè validior flos
existimatur. De cætero siccatus illos vetera ulce-
ra, & cicatrici repugnancia sanat, exerescentia
cohibet, tetra ulcera & fungis similia, cum mel-
le expurgat: ulcerum cava explet, & expurgat
cum melle: depalcentiaq; cum cerato fistit. Fit
cataplasma ex eo podagris, misto fibæ iomento:
& lienois ex aceto, & viva calce. Prodest flos ex
melle phthisicis luctu. Fitne ex hoc lapide so-
lia, in quæ podagrici pedes mittentes, juvantur.
sunt etiam pulveres carnem exedentes, corpo-
ra; carne onusta, crassa; extenuat in balneo,
pro nitro illiti. si lavare hos quispiam velit, cad-
mix modo lavabis. *Dioscorides.*

Lapis THYITES in Aethiopia gignitur, sub-
viridi colore jaspidem imitatus: cum diluitur
tamen, lacteum luceum reddit. * Vehementer
mordet: tenebras, quæ pupillis observantur, exp-
urgat. *Dioscorides.*

SMYRIS (Ger. *Emergt*) lapis est, quo gem-
mas annularii scalptores extergunt, is in Samia
terra invenitur. * Ad erodendum & urendum
utilis: gingivis, quas humor vexat, prodest: den-
tificio commendatur. Si deficiat, ejus loco sub-
stitui potest pumex. *Dioscorides.*

Lapis SCHESTOS, hoc est, scissilis, in Iberia
Hispaniæ gignitur. Laudatissimus est, qui croci
colorem emulatur, estq; friabilis, & si apte na-
tura bene scissilis, concretionem verò & mutuo
linearum, quas pectinum modo habet, discarfis,
Ammoniaco salis similis videtur. * Vim exhibet
hamatiz, sed ad omnia inferiorem, quin & ca-
va replet muliebri lacte perfusus, ad proci-
dentia, rupta, item genarum crassiciem, & uvæ o-
culorum, magnopere efficacis est. Si deficiat, pro eo
sumi potest lapis hamatites. *Dioscorides.*

De lapidibus stigidis.

CRYSTALLUS (German. *Crystall*, Ital. *Cry-
stallo*, Gall. & Hisp. *Cryстал*) gignitur ex humo-
re omnium purissimo in terræ visceribus condico:
unde etiam beryllus, adamas, & alii id genus lapi-
des proveiunt, nec non in marinorû, aliorumq;
lapidum & metallorum fodinis Germaniæ,
Scythiæ, Cypri, Hispaniæ, sæpè in agris, ubi co-
loni aratro ipsius glebas effodiunt. * Idem facit
quod ferè gypsum astringendo: eod; in pul-
verem tenuissimum tritum, ex vino austero dysen-
tericis opitulatur: nec non alba uteri profluvia
compescit, lac nutricibus auget, quin etiam cau-
terium ex pila crystalli fieri solet: quo delicari

A homines, qui ferrum candēs reformidant, utun-
tur. Norandum est, ex eodem crysallo oleum
arte chymica præstantissimum fieri, (ut suo lo-
eo dicitur) quod drachmæ semissis, vel integræ
ad calculû ex aqua cardui benedicti datur: nec
non ad lac muliebrem augendum ex lacte amy-
gdalarum, quamvis idem etiam crudus, in tenuis-
simum pulverem redactus, eodem pondere, ex
eademq; aqua utiliter exhiberi possit. *Matthio-
lus & Andernacus.*

PHRYGIUS lapis, quo infediores in Phrygia
utuntur, à quo nomen accepit, nascitur in Cap-
padocia. Optimus habetur pallidus, modicè
gravis, non solida corporis compage, interce-
dentibus albis segmentis, ut in Cadmia. Urunt
autè vino optimo perfusus, vivisq; carbonibus
obrutus: perfatur assidue follibus, donec muta-
to colore rufescat: rursus extractus eodem vino
restinguitur. Hoc ite: ù & trinis vicibus facien-
dum: attendendum tamè, ne minutim confrin-
gatur, & in fuliginem evanescat. * Vis crudo u-
ltoq; adstrictoria, expurgans: ulceribus crustas
quodantenus inducit: ambustus cum cerato me-
detur. Lavatur ut Cadmia. Si non sit ad manum,
ejus loco Marchasita sumi potest. *Dioscorides.*

SAMITUS lapis in Samia terra invenitur, quo
sacrifices uruntur poliendo auro, ut resplendeat.
Probatum candore & duritia. * Vis ei adstricto-
ria, & refrigerans. Prodest stomachicis potus,
sensus hebetat: verum ad fluxiones oculorum,
& ulcera, cum lacte efficacis est. Partus, ut tradunt,
adligatus accelerat, & conceptus foeminarum
custodit. *Dioscorides.*

ARENA (Ger. *Sand*, Ital. *Sabbione*, Gall. *Sa-
ble*, *arena*, *jablon*, Hispan. *Arena*) e litoribus Sole
fervefacta, hydropicorum tumores exugit, si ca-
pite tenuis in ea obruantur. Torteri solet ad ar-
idos fofus, pro milio, aut sale. *Dioscorides.*

OCULUS Catti laudatissimus in Zeilan in-
venitur. Nonnulli etiam ex Pegu advehuntur,
quos eò deferri tumor est ex regione Bramæ.
Multò majoris est apud Indos precii, quàm in
Lusitania. Memini enim quendam eò misisse,
qui hic sexcentis Lusitanicis aureis æstimabatur.
Sed cum in Lusitania duntaxat nonaginta au-
reos æstimarent, huc relatus, & quo nunc dixi
precio venditus est. Persuadent sibi Indi, ejus qui
hanc gemmam possidet, facultates nò posse im-
minui, sed semper incrementum facere, & au-
geri. Ego verò quod expertus sum referam: Li-
neus pannus ita compressus, ut ipsius gemmæ
medullium sive oculum tangat, nullo igne urî
posse. *Garcias ab Horto.*

De lapidibus astringentibus.

ECOTENAXIA, quod ex acuendo ferro
deteritur, illicum, alopecias ad pilum reducit: vir-
ginum mammas cohibet, nec incrementum patitur.
Potum ex aceto, lienem absumit, & comitiali-
bus prodest. *Dioscorides.*

GEODIS lapis nascitur in Misia & Saxo-
nia (secundùm Agricola) * Astringit, siccatur

caliginem oculorum discutit. Illitus autem ex aqua, ceterum mammarumque inflammationes sedat. *Dioscorides.*

PUMEX (Germ. *Wymstein*. Ital. *Pomice*. Gall. *Pierre ponce*. Hisp. *La piedra esponia* dicitur) probatur, qui levis, fistulosus, scissilis, & non calidus est, qui que teri facile potest, & candidus est. Uritur hoc modo: Cape ejus quantum velis, flagrantissimis carbonibus obruc, ubi igni candens sit redditus, extrahe, vino odorato restingue, iterumque incensum extingue: tertia vero unctione peracta, sine, ut per se refrigeretur, & ad usum reponere. * Vis ejus, astringere, gingivas abstergere, purgat eum calfactione, quæ pupilis caliginem ostendunt: explet ulcera, & ad cicatricem perducit: excresecientia cohibet. Fit ex farina ejus dentifricium. Corpori crustam obducit: avellendis capillis aptus. Theophrastus author est, si quis in bulliens vini dolium pumicem conjecerit, fervorem statim sedari. *Dioscorides.*

De lapidibus emollientibus.

ALABASTRITES vocatus onyx, notissimus lapis est is, qui Romana inviserunt edifica. Hallucinantur tamen, qui credunt, lapidem illi Alabastritem esse, & quo hac tempestate toro varia finguntur vasa, quibusdam subnigricantibus venis discurrentibus, pellucido lavore, materie verò adeò imbecilli, ut parum collisa facile frangantur. Quandoquidem lapis hic Alabastrite species non est, sed potius gyphi materia. Alabastrites enim, quem antiqui ad vasa unguentaria cavabant, quò diutius unguenta à rancore vindicarent, nascitur (ut Plinius inquit) circa Thebas Aegyptias, & Damascum Syriæ. Hic cæteris candidior. Probatissimus verò in Carmania, mox in India, jamoridem & in Syria, Asiaq; Visibilis autem, & sine illo nitore, in Cappadocia. Probantur quàm maximè mellei coloris in vertice maculosi. * Crepusculus resina aut pice exceptus, duritias discutit: stomachi dolores cerato levat: gingivas comprimit. *Matthiolus, Dioscorides.*

GAGATES (Ger. *Schwarzer Kaffeln*. Gall. *Agarho*. Hisp. *Elazavate*) probatur, qui celeriter acceditur, & odorè bituminis reddit, niger plerumque est, squalidus, crustosus, & valde levis. * Vis ei molhendi & discutendi, deprehendit fonticum morbum sufficus: recreatque vulvæ strangulationes: fugat serpentes nidore. Podagricis medicamentibus & acopis additur. Nascitur in Lycia. Invenitur que prope ostia fluminis in mare exeuntis. flumen autem Gagas nominatur. *Dioscorides.*

THRACIUS in Scythia nascitur, in fluvio, qui Pontus vocatur. * Eadem ei vis, quæ Gagathæ, traditur aqua accendi, oleo restingui: quod etiam in bitumine accidit. *Dioscorides.*

De lapidibus obstupescientibus.

Lapis **MEMPHITIS** in Aegypto ad urbem

Memphim invenitur, calculorum magnitudine, pinguis, versicolorque. * Ajunt, hunc tritum, & illitum locis, quæ urenda aut secanda sunt, sine periculo lenium eis adimere. *Dioscorides.*

JASPIDUM genera longè plura recensentur, quàm quæ à Dioscoride describuntur. Quandoquidem quædam visitur cæruleo copioso, aut glauco pingui similis, id est, viridis, lacte suffusa. Alia purpurea: qualis nascitur in Phrygia. Alia rosea, & quasi floribus tincta: qualis in Idamonte profundissimis specubus foditur. Alia ex purpura cærulea: qualis invenitur in Cappadocia. Alia ex rubro nigra. Alia jecoris imitatur colorem: quæ si saturatiore colore reperitur, lineis ejusdem coloris diluci & nigri cingi solet. Quædam nivem imitata rutilis punctis respergitur. Quædam onyche pingitur, aut ex altera parte jaspis est, ex altera onyx, proinde Jaspionyx vocata. Alia, cujus altera parte sit purpurea, altera viridis, nec utriusque pellucens, sed qua parte trespicit. In summa, varia est jaspidium natura.

* Suspensas ad plura valere ajunt: nempe ad omnem sanguinis fluxorem, ad porrigendum conceptum, & partum juvandum, venere inq; inhibendam, & febrem, & hydropem fugandam. Nec desunt superstitiosi, qui dicant, jaspidas homines reddere gratos, potentes, ac tutos, si quibusdam magicis verbis admirantur, priusquam suspendantur. *Matthiolus.*

OPHITES lapis alius est gravis & niger: alius cinerei coloris: alius punctis variatus: alius lineas candidas habet. omnes allegati contra serpentum morsus, & capitis dolores profunt, qui verò candidas habet lineas, privatum lethargo, & capitis doloribus auxiliari perhibetur. *Dioscor.*

De lapidibus abstergentibus.

ARABICUS lapis maculoso ebori similis est. * Is tritus illitus hæmorrhoidas exiccat. Ejus cinis dentifricio optimus. *Dioscorides.*

De lapidibus glutinantibus.

GALACTITES dicitur, quòd lacteum succum ex se mittat: cinerei tamen coloris est, ac gustu dulcis. * Ad oculorum fluxiones & ulcera utiliter illinitur, is in aqua tritus pyxide plumbea recoditur, ob vim glutinosam, quæ in eo est. *Dioscor.*

MELITES est in omnibus Galactite similis, hoc tantum differt, quòd dulcissimum succum emittit. * Facit ad eadè, ad quæ Galactites. *Dioscor.*

De lapidibus cicatricem inducentibus.

MOROCHTUS, quem aliqui Galaxiam, aut Leucographida vocant, in Aegypto nascitur, hoc lapide, quòd mollis est, & facile diluitur, linteorum artifice ad candorem linteis indendum utuntur. * Spiracula corporis obstruere videtur: conveniens tis, qui sanguinem expuunt, cæcæcis & vesicæ doloribus, cum aqua potus. Idem fluxionibus vulvæ, & impositus velleri. Mollibus oculorum collyriis miscetur: explet enim cavataq; delachrymationes sistit, idem cerato exceptus

ceptus, ulcera, quæ sunt in terrenis partibus corporis, ad cicatricem perducit. *Dioscorides.*

De lapidibus calculum comminuentibus.

Lapis **LYNCIS** ex genere succini est, quod sua proprietate naturæ pennæ ad se trahat, quemadmodum & cætera succini genera paleas, festucas, ac levisima quæque alliciunt. Quantum verò à legitimo lyncurio vulgaris ille lapillus differat, qui officinis lapis lyncis appellatur, & cuius est usus apud septuaginta & medicos, qui simplicium medicamentorum scientiam negligunt, ita dijudicent, qui simplicium historias & facultates optime norunt. *Martialis.*

JUDÆICUS lapis in Judæa exortur, glandis effigie, candidus, forma quam elegantissima, lineis inter se æqualibus, veluti toro fadus, distinguitur, is solutus nullam quantitatem gutta affert. * Potest ciceris magnitudine tritus ad coctem, ut collyrium, cum calidæ aquæ cyathis tribus, potu difficultati urinæ auxiliari, & calculos comminueret. *Dioscorides.*

LAPIDES in spongis reperti, omnibus notissimi sunt: quod rarissima sint spongæ, quæ his lapidibus vacent. * Cum vino poti, lapides qui in vesica sunt, rumpunt. *Dioscorides.*

De lapidibus fatum reminentibus.

AETITES (Ger. Ein Aetstein.) lapis est veluti prægnans, cum quatit, alio in utero sonante. Hujus genera sunt quatuor. In Africâ nascens pusillus & mollis intra se, ac velut in alvo habens argillam suavem, candidam: friabilis, quem foemineæ sexus putant. Mas, qui in Arabia nascitur, durus, gallicæ similis, aut subrutillus, in alvo habens durum lapidem. Tertius in Cypro invenitur, colore illis in Africâ nascentibus similis, amplior tamen atque dilatatus. cæteris enim gibbosa facies. Habet in alvo arenam jucundam & lapillos: ipse tamen mollis, ut etiam digitis fricetur. Quartus generis Taphiusius appellatur, nascens juxta Leucadem in Taphiussa: qui locus ex dextera navigantibus ex hac ad Leucadem. Invenitur in fluminibus candidus & rotundus. Huic est in alvo lapis, qui vocatur callinus, nec quicquam tenerius. Præfertur Aphricus, & qui è nido aquilæ decerpitur. Pessimus rotandi, in fluminibus alveis inventi. * Gravida continet partus, cum lubrica sint vulvæ, & parum tenaces, sinistro brachio adligatur: sed parturientibus è brachio amoveatur, & foeminiibus alligetur, ut sine doloribus pariant. Furem deprehendit, si quis in pane conditum offerat: fur enim mansum devorare non poterit. Quinetiam concotus furem eoarguit: quippe decocta cum eo devorare non poterit. Tritus & cæterato exceptus, cyprino, aut glaucino, aut alio excalescente, comitiales magnificè juvat. *Plinius & Dioscorides.*

De lapidibus menses cientibus.

OSTRACITES testæ similitudinem habet, crustosus, & in laminas fililis, quo mulieres ad detrahendos pilos pro pumice utuntur. * Menses drachmæ pondere potus ex vino ciet. Si quatuor diebus à purgatione bibatur, silici pondere, foemini præstat ne concipiant. Cum melle autem impositus, mammarum inflammationes lenit, & nomas cohibet. *Dioscorides.*

De lapidibus amuletis.

SELENITES lapis, quem aliqui aphroscelon appellarunt, quoniam noctu invenitur lunæ imaginem reddere: quæ cum ea quidem augetur, & decrescit: nascitur in Arabia: candidus, translucens, levis. * Hujus tamenta comitialibus in potu dari jubent. Eo ceu gestamine ad amuleta mulieres utuntur. Arboret adaligato eodem frugifera redduntur. *Dioscorides.*

ANIANTHUS in Cypro nascitur: alumini scissili æqualis: ex quo, utpote flexili, & telas faciunt: coniectus autem in ignem ardet, sed minute crematus, exit splendidior. * Hic veneficiis resistit omnibus, privatim magorum. *Dioscorides & Plinius.*

MYXITIS lapis est, qui in capite bufonis invenitur, magnitudinis miræ, est enim (ut Brasavolus auctor est) cranii illius animalis. Color est ferrugineus, in viridi nitet tamen. Pars exterior plana: est enim ipsam os, interior autem verè lapis est, seu potius lapidea terra, quasi concreta diu. Rotundus est plerumque, & magnitudine latitudinis saba. Ego autem habeo longiorem saba multo & crassiorè: nec scio quomodo cranio bufonis convenire possit, propter formam, cum tamen si genuinus. * Vires ejus expertæ sunt, quod gestatus, tollit renum dolores, etiam antiquos, & lapidis prohibet generationem. Sed lono illius etiam plurimum confert, & præsentis est auxilium. Ventriculi etiam affectibus & febribus eadem confert: sed ut existimo, non omnibus. Venenatis etiam istibus, sed non magnum affert auxilium. *Cardanus.*

De lapidibus minus preciosis, alterantibus qualitate occulta.

Lapis **SPONGITES** in vino albo, vel succo raphani solutus, & potus, lapidè in vesica frangit. *Miraldus.*

PENTARBEN lapidem ad se aurum allicere, ut Magnes ferrum, memoriæ proditum est à Philostrato ac Tzeze.

DISCRETIS ante plenilunium pullis hircinorum ex prima fetura, duo lapilli reperiantur in illorum ventriculis, quorum unus concolor, alter verò discolor habetur. Hi priusquam terram attigerint, si in bucule aut cervi aluta includantur, & brachio vel collo aptentur, comitiales sanabunt, nedum juvabunt. Ex relatione cujusdam Itali, qui se id expertum fuisse mihi asserbat. Cæterum Chelidonius lapis duplex in hi-

rundine reperitur, rufus nimirum & niger. Prior lineo panno, aut vitalino corio exceptus, & sub axilla gestatus, antiquos morbos, unâ cum epilepsia perfecte sanat, idque præstantius efficit, si in pollinem tritus bibatur. Posterior valet aduersus febres. *Albertus.*

MAGNETIS pulvis triobolari pōdere epotus ex succo fœniculi, hydropicis aquas detrahit. Et magnes ipse capiti admotus dolores omnesq. ejus querelas obliterat. Quod ex veteri commentariis se transfuisse scribit *Hollerius.*

OMNIA genera lapidum, qui in capitibus piscium reperiuntur, trita, & cum vino exhibita, colicum dolorem compescunt, & calculum, qui in renibus defixus jacet, atterunt & cōminuunt. *Galenus & Avicenna.*

LAPILLI ex capite limacum, & grandiorū cochlearū eruti, stranguriosis urinam molliuntur, illius meatus lubricando, si comminuti ex vino exhibeantur. Auxiliantur etiam parturientibus, laxando & dilatando mulieribus locos. *Mizaldus.*

LAPIS ex capite vulturis repertus ad quoscunq. noxios calus utilis est. Et qui in nido upupe invenitur, secretorum proditor esse fertur, pectori dormientis superpositus. *Albertus.*

LAPIS exentus ē capite piscium, qui aselli, seu *sirogi* vocantur, nobis verò merlucci, febrem tollit adalligatus. *Plinius.*

Lapis Lyncurii in carbones ignitos projectus, illos extinguit: tantum abest, ut ab illis infumatur. Nec id solum habet rari miraculi: sed si quis hanc gemmam panniculo obvolutam in eisdem carbones detruferit, nō tantum illa, sed panniculus quoque illæsus conservatur. Prodest etiam mulieribus in enixa. *Epiphanius.*

Cum primum infantes ex utero prodeunt, priusquam aliquid gustent, corallii scrupulum dimidium diligenter tritum cum lacte nutricis hauerint, nunquam epilepsiam incutient. *Arnoldus.*

GAGATES hydropicis confert, fluidos dentes firmat, & suffitu per inferna à mulieribus exceptus, vel etiam impositus, menstua provocat. *Albertus.*

ACTITES lapis verus, in aquilarum nido repertus, si fœnori parturientium admoveatur, interna parte non procul à pube, expetitam facilemque partum illis procurabit, nulla propemodum entendi difficultate. Quod se expertum fuisse in quadam heroina tradit *Lemnius.* Idem collo si appendatur, aut pectori, vel brachio alligetur ea parte, qua à corde versus digitum annularem arteria decurrit, fœminis lubricum uterum habentibus vim concipiendi adfert. Et si gestationis tempore his partibus incubat, fœtum fulcit, ut nulla sit illius excutiendi trepidatio. *Lemnius.*

LAPILLUS in capite cancrorum reperitur figura planus, qui acerrimo aceto immissus, motum manifestum habere deprehenditur. * Hujus pulvere audio multos feliciter uti ad con-

terendos renum calculos. *Mizaldus.*

GAGATIS lapidis pulvisculus si in tenuissimum pollinem redactus, jejuna mulieri ex vino albo exhibeatur, statim manifestabit, si sit incorrupta, vel puerperio, aut aliter maculata. Nā si illico lotium ei promoverit, corruptæ virginitatis indicium erit: sin minus, contrarium pollicebitur. Idem etiam præstabit succinum album, seu ambrā, quo dictum est modo parata, & exhibita. Cæterum globuli e succino, ad oculorum defluxiones miro successu auxiliantur, annexi occipitio, lidem etiam collo gestati prepediunt, ne defillationes in guttur ferantur. *Bapt. Porta & Matthiolus.*

CRYSTALLINUS lapis in tenuissimum pollinem deductus, & ex jusculo quopiam, aut vino, mulieri lactanti exhibitus, illius ubera lacte plurimo fecundat. *Mizaldus.*

De lapidibus purgantibus.

MAGNES (Germ. Ein Magnet. Ital. Calamita pietra) optimus est, qui ferrum facile trahit, colore ad cæruleum vergente, densus, & non admodum gravis. * Vim habet crassos humores educendi, si cum aqua mulsā, pondere trium obolorum detur. Sunt qui magnetem crematum pro hæmatite vendant. *Dioscorides.*

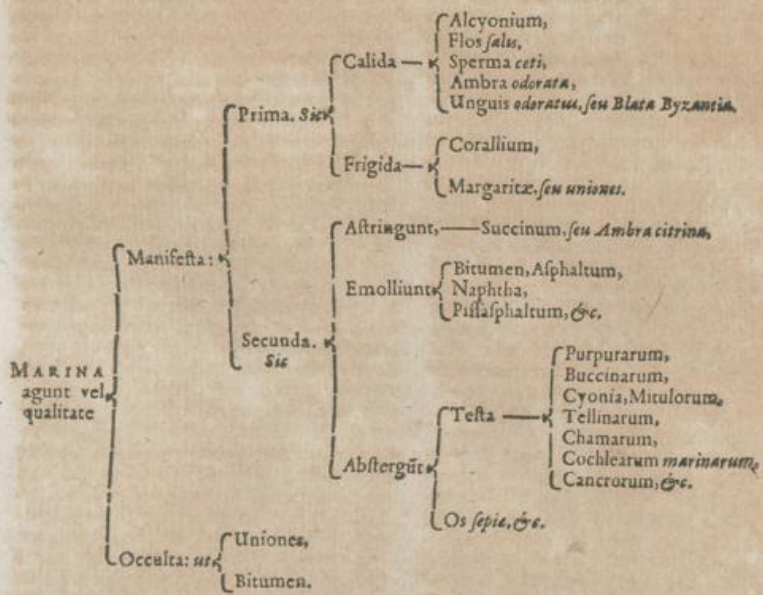
Lapis ARMENIUS, Italis *Verdaxuro*, quasi viride cæruleum dicitur: Arabibus *Hager armim*. Interrogati tamen Armeni, an apud eos nasceretur hic lapis, affirmare non potuerunt. Sed Turci & Persæ medici dixerunt, exigua quidē quantitate apud se vidisse, verum ignorare, num ex Armenia adferretur, nec ne. Ajunt multos inveniri in Ulabado urbe celebri regni Balaguate. Hic lapis tamen ex Armenia non advenatur, multi tamen existimant, eo qui ex Germania adfertur, uti nos posse, eo delecto, qui est lævis, colore cæruleo, perquam æquabilis, & siabilis. Sed cum nec ejus sit magna copia, ejus loco lapidem Lazuli usurpabimus. * Melancholiam purgat innoxie & valide: sed tamen vomitum excitat, cujus causa plerunq. est pulvis admistus, ideo sæpè aqua pura lavari debet. Pondus ejus est sextula, hoc est, scrupuli quatuor, aut paulo plus minusve, pro sumentis viribus. *Florantini, Dioscorides, Cardanus, & Garcias ab Horto.*

Lapis LAZULI, quem Græci *Cyanium*, Itali *Azurio pleramarino*, hoc est, cæruleum transamarinum appellant, lapis est cærulei coloris, qui in æranis, argentariis, & aurariis venis reperitur. Optimus est, qui in aurariis oritur, saturi coloris, maculas quasdam aureas stellarum modo radiantibus habeas, qualis is esse solet, e quo fit color ille cæruleus. Hujus usus esse debet, magna cura adhibita, ne factitii pro eo sumantur: hos enim pictoribus relinquere debemus, nativoq. uti, postquam bene lotus erit. Lavatur ut Cadmia: uritur ut Chalchitis. * Vim habet reprimentem, & modicè erodentem, crustas gignit & exulcerat. Purgat melancholiam egregie, sed magis turbat

turbat Armenio lapide. Dosis est, ut lapidis Armenii. Gestatus confert visui communi ratione, & similiter exhilarat hominem. Peculiariter autem, præcipue stellatus, efficit hominē comem, bene fortunatum & divitem. *Florentini, Dioscorides & Cardanus.* Invenitur in Balaguata lapidis

quoddam genus, quod Alaqueca; Arabes *Que-* qui vocant, cujus libra minutis fragmentis ex- politi, regali Castellano emi potest, tanta est vi- litas. Hujus tamen virtus reliquarum facultates exuperat. Quippe qui sanguinem undequaquo fluentem illico sistat. *Garcini ab Horto.*

DE MARINIS, Sectio VII.

De marinis calidis.

ALCYONII, quod vulgò SPUMA MARIS dicitur, quinque sunt genera. Unum spissum, acerbis saporis, spongiæ facie, terri odoris, ponderosum, & piscem olens, quod plurimū in litoribus invenitur. Alterum pinnulæ oculorum aut spongiæ simile, fistulosum & leve, odorem algæ referens. Tertium vermiculi forma, & colore magis purpureum, quod Milesium quidam vocant. Quartum succidis vellerebus non dissimile multis inanitatibus hians, leve. Quintum figura fungi, sine odore, asperum, parte interna quodammodo pumicosum, foris læve, acre: quod plurimum in Proponentide juxta insulam Besbicon appellatam gignitur: patrio nomine acbnen vocant. * Alcyonia omnia detergunt, ac digerunt qualitatē habentia acrem, & calidam facultatem. Duo priora in feminarum sinegmata assumuntur, contra lentigines, lichenas, lepras, vitiligines, nigritias, & maculas in facie, reliquoq; corpore. Tertium iis, qui difficili urina vexantur, aut arenulas in vesica colligunt, idoneum est: item renibus affectis, aquæ

B inter cutem, leni. Ustum autem, & ex vino illitum, alopecias replet. Postremum dealbandis dentibus aptum est in alia sinegmata, psilothraque assumitur, cum sale mistum. Si quisquam alcyonium cremare velit, cum sale in crudum sicile mittat, & oblinens vasis spiraculum luto, ita fornaci mandet, & cum sigillum percoctum fuerit, extrahens ad usum recondat. Lavatur ut Cadmia. *Dioscorides & Galenus.*

FLOS SALIS, aut rectius maris flos, quem **D**ioscorides ἀλάς, ἄλς, nominat, salis multum dissimilis est, nihil enim aliud est, quam pinguedo quædam crocei coloris, mari, Nilo & aliis lacubus innatans, quem Valerius Cordus sperma ceti vocatum esse non modo contendit, sed etiam demonstrat. Cæterum flos salis fucatus rubrica, aut scrupulosus, improbat. Præterea sincerus nõ nisi oleo resolvitur: adulteratus nõ nulla ex parte, etiã aqua diluente factitium colorem. * Ad ulcera, quæ cacoethæ vocantur, & phagedænas, genitalium nomas & purulentas aures, efficax est: oculorū hebetudines, cicatrices, albuginesq; tollit. Emplastris, unguentisq; e coloris causa, ut rosaceo miscetur. Sudorem cin